

WIELKANOC

Opracowała – Hanna Drozdowicz

Zwyczaje i tradycje Wielkanocne

Palemki na szczęście

Wielki Tydzień zaczyna się Niedzielą Palmową. Palemki – różgi wierzbowe, gałązki bukszpanu, malin, porzeczek – ozdabiano kwiatkami, mchem, ziołami, kolorowymi piórkami. Po poświęceniu palemki biło się nią lekko domowników, by zapewnić im szczęście na cały rok. Połknięcie jednej poświęconej bazi wróżyło zdrowie i bogactwo. Zatknięte za obraz lub włożone do wazonów palemki chroniły mieszkanie przed nieszczęściem i złośliwością sąsiadów.

Świąteczne porządki

Przed Wielkanocą robimy wielkie świąteczne porządki nie tylko po to, by mieszkanie lśniło czystością. Porządki mają także symboliczne znaczenie – wymiatamy z mieszkania zimę, a wraz z nią wszelkie zło i choroby.

Święconka

Wielka Sobota była dniem radosnego oczekiwania. Koniecznie należało tego dnia poświęcić koszyczek z jedzeniem. Nie mogło w nim zabraknąć baranka, mięsa i wędlin. Święcono też chrzsan – bo „gorycz męki Pańskiej i śmierci została zwyciężona przez słodycz zmartwychwstania”, masło – oznakę dobrobytu i jajka – symbol narodzenia. Święconkę jadło się następnego dnia, po rezurekcji. Tego dnia święcono też wodę.

Wielka Niedziela– dzień radości

W Wielką Niedzielę poranny huk petard i dźwięk dzwonów miał obudzić śpiących w Tatrach rycerzy, poruszyć zatwardziałe serca skąpców i złośliwych sąsiadów. Po rezurekcji zasiadano do świątecznego śniadania. Najpierw dzielono się jajkiem. Na stole nie mogło zabraknąć baby wielkanocnej i dziada – czyli mazurka.

Lany poniedziałek

Śmigus- dyngus to zabawa, którą wszyscy doskonale znamy. Oblewać można było wszystkich i wszędzie. Zmoczone tego dnia panny miały większe szanse na zamążpójście. A jeśli któraś się obraziła – to nieprędko znalazła męża. Wykupić się można było od oblewania pisaną – stąd każda panna starała się, by jej kraszanka była najpiękniejsza. Chłopak, wręczając tego dnia pannie pisaną, dawał jej do zrozumienia, że mu się podoba.

Szukanie zajączka

Wyrazem wielkanocnej radości rodziny może być po zakończeniu śniadania, wspólna zabawa – zwana szukaniem zajączka, czyli małej niespodzianki dla każdego.

Wielkanocne jajo

Jajo – króluje na wielkanocnym stole, jest symbolem życia i odrodzenia. Tradycja pisanek i dzielenia się święconym jajkiem sięga daleko w przeszłość. Już starożytni Persowie wiosną darowali swoim bliskim czerwono barwione jaja. Zwyczaj ten przyjęli od nich Grecy i Rzymianie. Rumuńskie przysłowie ludowe mówi: „Jeśli my, chrześcijanie zaprzestaniemy barwienia jaj na czerwono, wówczas nastąpi koniec świata”. Czerwone pisanki mają ponoć moc magiczną i odpędzają złe uroki, są symbolem serca i miłości.

Wielkanocne zwyczaje na świecie

Stara ludowa prawda głosi, że co kraj to obyczaj.

Święconka, rezurekcja, wielkanocne śniadanie, a drugiego dnia śmigus-dyngus - to najważniejsze z wielkanocnych polskich tradycji. A jak wyglądają zwyczaje w innych krajach? Czym różnią się od naszych?

WIELKA BRYTANIA – w poniedziałek świąteczny chłopcy chodzą od domu do domu z krzesłem zdobionym kwiatami. Dziewczyna musi sięść na krzesło, potem chłopcy podnoszą ją wraz z krzesłem trzy razy w powietrze. W zamian otrzymują pieniądze lub pocałunek. W następny dzień, wtorek, to dziewczyny chodzą od domu do domu z krzesłem.

WŁOCHY - w poniedziałek świąteczny przygotowuje się piknik rodzinny na świeżym powietrzu podczas którego zjadane są pisanki, przygotowane wieczór wcześniej.

BULGARIA - po mszy św. o północy w nocy z soboty na niedzielę, skorupkę jajka pomalowaną na czerwono, rozbija się o mur kościoła. Ten, kogo jajko przetrwa bez stłuczki stukanie z innymi jajkami, zapewni sobie powodzenie na cały rok.

HISZPANIA - Wielkanoc obchodzona jest tu bardzo uroczyście i z wielkim przepychem. W Wielkim Tygodniu przez ulice miast i wsi przechodzą liczne procesje. W Niedzielę Wielkanocną organizowane są przedstawienia i pokazy tańca.

AUSTRIA - od Wielkiego Czwartku do Niedzieli po wsiach i miasteczkach chodzą chłopcy, hałasując drewnianymi grzechotkami. To symbol dzwonów, które zgodnie z tradycją poleciały do Rzymu, by wrócić dopiero w pierwszy dzień świąt. Kiedy dzwony już powrócą, młodsze dzieci zaczynają szukanie wielkanocnych koszyczków ze słodkościami. W miastach i na wsiach rozstawiają się wielkanocne jarmarki.

NIEMCY - głównym symbolem świąt jest zajacek. W domach i ogródkach czekoladowych zajaczków i jajek szukają najmłodszy członkowie rodziny. Kolorowymi jajkami obwiesza się młode gałązki z zielonymi listkami. W Wielki Czwartek, zwany tu Zielonym Czwartkiem jajka maluje się na zielono.

SZWECJA - w ostatnie dni Wielkiego Tygodnia dziewczęta i chłopcy przebierają się za wiedźmy i składają wizyty sąsiadom. Rozdają specjalnie dekorowane na tę okazję kartki, laurki i listy wielkanocne. W zamian dostają słodczyce.

CZECHY - u naszych południowych sąsiadów Wielkanoc to przede wszystkim pisanki, różgi, drewniane figurki, kołatki. W Palmową Niedzielę zamiast palm święci się bazie. Czesi nie nazywają jej więc „palmową” tylko „kwiatową”. W poniedziałek chłopcy z różgami ganiają dziewczyny i smagają je po nogach. W zamian dostają pisanki, kolorowe wstążki lub coś do jedzenia.

WĘGRY - w poniedziałek wielkanocny chłopcy oblewają dziewczyny perfumami. W zamian za to dziewczyny dają im świąteczne jajka lub symboliczną sumę pieniędzy. Ten zwyczaj ma gwarantować szczęście i pomyślność przez cały rok.

FINLANDIA - znajomi uderzają się lekko gałązką sosny, by przypomnieć o liściach palmowych, którymi przywitano Chrystusa w Jerozolimie. Wielkanoc to w Finlandii także święto świeczek. Całe miasta zapalają się światłem tysięcy świec.

LIBAN - dzieci stukając się jajkami, walczą o to, które z nich będzie miało szczęście, aż do następnych świąt. Wypieka się też semoliny, czyli małe ciasteczka wypełnione farszem z daktyli lub orzeszków pistacjowych.

FILIPINY - w Wielki Piątek odbywa się słynna na całym świecie procesja, podczas której ochotnicy biczą się, a niektórzy na koniec są przybijani do krzyża.

USA - ciekawym zwyczajem jest noszenie ogromnych, świątecznie udekorowanych kapeluszy. Co roku kobiety i dzieci stają do konkursów, w których wybiera się najpiękniej udekorowane świąteczne nakrycie głowy. Na barwnych kapeluszach pojawiają się jajka, króliki, kurczaki i wiele innych ozdób.

AFRYKA - kościoły i domy modlitwy są dekorowane ozdobami zwanymi "vitenge" i "kanga". Dekoracje te, tworzone w kształty motyli, wykonywane są z kwiatów i liści bananowca. Mieszkańcy Afryki śpiewają międzynarodowe chrześcijańskie hymny, jednak uzupełniają je o elementy własnej kultury. Dlatego też śpiewom i modlitwom często towarzyszy bicie bębnow. Kobiety wykonują też, głośne okrzyki w wysokich rejestrach.

AUSTRALIA - do Australii dotarł popularny m.in. we Francji zwyczaj ukrywania w ogrodzie czekoladowych jajek dla dzieci. Wielkanocny konkurs wygrywa to dziecko, które znajdzie najwięcej jajek.

„Kłótnia wielkanocna”

U. Pakuła

Posłuchajcie tylko ile było krzyku,
gdy się pokłóciły zwierzęta w koszyku.
Malutkie kurczątko, bielutki baranek,
brązowy zajączek i kilka pisanek.

Żółciutki kurczaczek macha skrzydełkami,
jestem najpiękniejszy, żółty jak salami.
Mam czerwony dziobek i czerwone nóżki,
falujące piórka tak jak u kaczuszki.

Co ty opowiadasz – dziwi się baranek,
jestem cały z cukru, mam cukrową mamę.
Dzieci na mój widok bardzo się radują
i z mojego grzbietu cukier oblizują.

Brązowy zajączek śmieje się wesoło,
jestem z czekolady – opowiada w koło.
Właśnie mnie najbardziej uwielbiają dzieci,
już na sam mój widok dzieciom ślinka leci.

Dlaczego tak głośno kłóć się zwierzątko,
dziwi się pisanka zielona jak łąka.
Dziwią się pisanki żółte i czerwone,
brązowe, różowe, szare, posrebrzone.

Bajeczka wielkanocna

Zniosła Kura cztery jajka. - Ko -ko- ko-ko - zagdakała zadowolona - leżcie tu cichutko, to nikt was nie znajdzie - i poszła szukać ziarenek na podwórku. Ale Jajka, jak to Jajka, myślały, że są mądrzejsze od Kury i zamiast leżeć cichutko turlały się i postukiwały skorupkami, aż usłyszał je Kot. - Miau - powiedział, przyglądając się Jajkom - Cztery świeżutkie jajka, będzie z was pyszna jajecznica, miauu! - Nie, nie, nie! - trzęsły się ze strachu Jajka - Nie chcemy skończyć na patelni! - Ale co robić, co robić, co robić? - postukiwały skorupkami. - Ja uciekam – zawołało pierwsze Jajko i poturlało się przed siebie – Nie dam się usmażyć! A po chwili wróciło i zaśpiewało wesoło. Jestem czerwone w czarne kropeczki, nikt nie zrobi jajecznicy z takiej biedroneczki. - Co się stało, co się stało? - dopytywały się pozostałe Jajka. - Pomalował mnie pędzelem kolorową farbą i już nie jestem zwykłym Jajkiem tylko wielkanocną pisanką. Drugie Jajko nie zastanawiało się długo, poturlało się tak szybko jak umiało, by po chwili wrócić i zaśpiewać grubym głosem: To nie jajko tylko tygrys, nie rusz mnie bo będę gryzł. I rzeczywiście, wyglądało jak pisankowy tygrys w żółto-czarne paski. - I ja też, i ja też! – wołało trzecie turlając się wesoło. - A co ono jeszcze wymyśli? – zastanawiały się Jajko biedronka, Jajko-tygrys i Jajko-jajko. A trzecie właśnie wróciło całe zieloniutkie, śmiejąc się i popiskując: Jestem żabką, każdy to wie. Czy ktoś zieloną żabkę zje? Nie! Jajko-biedronka, Jajko-tygrys i Jajko-żabka były z siebie bardzo zadowolone. Tylko to czwarte leżało blade ze strachu i trzęsło się. - Co ja mam zrobić? Co ja mam zrobić? - Pospiesz się - mówiły kolorowe Pisanki do czwartego Jajka - bo będzie za późno. I właśnie wtedy znowu nadszedł Kot. - Czy ja dobrze widzę? Zostało tylko jedno jajko? - mruczał niezadowolony - Trudno, będzie jajecznica z jednego jajka - i pomaszerował do kuchni. Czwarte Jajko ze strachu trzęsło się tak bardzo, że nagle - trach! - skorupka zaczęła mu pękać. - Ojej, ojej, ratunku! - wołały przestraszone Pisanki - teraz już na pewno zrobią z ciebie jajecznicę. - Trach - trach- trach! - pękała skorupka czwartego Jajka, aż pękła na małe kawałki i... wyszedł z niej puszysty, żółty kurczaczek. Zamrugał czarnymi oczkami, pokręcił główką i zapiszczał: Wielkanocna bajka, wyklułem się z jajka, Bo cukrowy baranek czeka na mnie od rana, A w świątecznym koszyku jest pisanek bez liku.

**Z okazji zbliżających się Świąt życzymy Państwu
zdrowych i pogodnych Świąt Wielkanocnych
pełnych wiary, nadziei i miłości.
Radosnego, pełnego słońca wiosennego nastroju,
przyjemnych spotkań w gronie rodziny i przyjaciół oraz
WESOŁEGO ALLELUJA!**

